

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XVIII. Tobias ad bene agendi occasionem attentissimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Illic trepidavit timore, ubi non erat timor. Ita Daniel culpa purus leonum dentibus est obiectus: obiecti timor vanus stultitiæ principium.

Discipuli
Christi.
Matt. c. 10.
v. 28.

Servator noster Christus suos animans: *Nolite, inquit, timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timeate eum, qui potest animam & corpus perdere in gehennam.* Nimirum umbra gladii formidanda non est, sed gladius. Corporis inferius umbra gladii est, mors animi ipse gladius, qui adigitur in hominem, quem jugularurus est æternum. Socrates in Platonis Phædone: Tu verò, inquit, tuam metuis umbram. Sterilissimus hic metus est, quod & vetus verbum opprobrat, visoriam suam metuere.

Nos ho-
mines.

Romanus
Præses Pi-
latus.

Nos homines metulosi nostram ipsi umbram horremus in plurimis. Servulus extimescit suum Dominum quandoque magis, quam Deum suum; assentitur hero, quàm non licet, quàm non decet. Ita herum sibi conciliat, Deum à se alienat perverissimo metu. Romanus Præses Pilatus Tiberium Imperatorem suum metuit; Deos suos nos metuit, infontem ausus in crucem suffigere. Pecuniæ jacturam in metu ponimus, Philippeos aliquot, imò pauculos sestertios amittere, damnum irreparabile centemus; quis jacturam cæli, dispendium æternitatis luget? ægynomiam, probra, contemptum horremus, futuram in judicio supremo coram omni humanâ gente infamiam non pertimescimus. Invaletudinem, morbos, dolores pavidi refugimus, & inferorum cruciatus, ignes æternos, flammam nunquam desituras non perhorrescimus: ad primæ mortis adventum tremimus, illam immortalem alteram non formidamus. Peccare non veremur, sed poenitentiam agere; prædari inter metienda non ponimus, sed restituere; venenum non averfamur, sed Alexipharmacum, veneni antidotum; sordes non cavemus, sed balneum; ad celum è nube fulmen consternamur, at fulmen illud supremi judicis: *Discedite à me maledicti in ignem æternum*, heu quantum cogitamus, de futuris malis pessime securi.

Matth. c. 25.
v. 41.

Plin. Nat.
hist. lib. 25.
cap. 2. post
med. mihi
pag. 560.

Naturæ panegyristes Plinius de vulnere canini rictus memorans: Insanabilis fuit ad hosce annos, inquit, rabidi canis morsus, pavorem aquæ, potusque omne afferens odium. Quem Cerberus commordens sauciat, is plerumque aquæ poenitentiam reformidat; seipsum aciculare, animi vulnera detegere, amarius medicamentum admittere, dura videtur necessitas. Sed, obsecro, pareamus religioni, & non mali remedium, sed malum ipsum metuamus, peccatum fugiamus, non exomologemur peccati, Cerberi morsus sanare non abhorreamus.

§. III.

VIr integerrimus ab exploratâ sanctimoniam notus interrogabatur, quid in Orbe rerum præcipue timeret? Nihil sanè, aiebat, nihil timeo. At illi certam questionibus urgebant virum: Non times lanienam cordis, angores conscientie? Num mortem non times? Non penitus. Non times diabolum? Tam parum atque canem mortuum. Non times inferorum supplicium? Neutiquam. Non Mundum, non insidias, non tyrannos, & tormenta times? Nil eorum timeo. Deum saltem timebis. Deum, inquit, amo non timeo. Dic tandem; quid ergo times? Nihil sibi sole, nihil supra solem, nihil in Orbe hoc universo timeo; & dicti rationem cepit reddere. Egessatem, inedia, nuditatem, famem, sitim, & hæc talia non timeo; quia mala esse non possunt nisi malis. Nam & filius Dei pauper fuit, esuriit, sitiit, nudus in crucem ascendit. Morbos & dolores non timeo, hæc sobrium faciunt animum, & vel nolentem compellunt ire ad Deum; Dei filius in doloribus fuit. Infamiam, contumelias, maledicta, calumnias non timeo, hæc enim ad modestiam salubrem deprimunt: nec enim ego contumini magis, aut irrideri possum, quam contemptus fuerit & irrisus Dei filius. Mortem non timeo, hæc enim fores

A cæli effringit. Somnium non timeamus, quid verò aliud est noster obitus, nisi prolixior somnus? Dei mater, Dei filius est mortuus, amici Dei quotidie moriuntur. Diabolus non timeo, quod enim magis me dolis tentat & vexat, hoc ego Deum ætius complector & stringo, plus inde præmii spero. Gehennam, damnatorum carcerem, non timeo, pro solis enim diabolis & Dei inimicis adificatus est; Ego Deum amo, & Dei amicum esse me cenleo, saltem esse laboro. Tyrannos afflictiores, carnifices, tortores non timeo; nam hi sunt Dei auxiliæ, qui aureas nobis & gemmaras fabricant coronas. Sed neque Deum timeo, quia in Orbe toto fidelitorem amicum non habeo, amicorum omnium fidelissimum, optimum. Ita nec inferos, nec diabolos, nec humanas miseras, nec cruciatus ullos timeo. Nihilominus timore magno sum. Quid ergo, inquiunt, times? si nihil times; & interim plurimum times? Quibus ille demum aperitissimè hunc in modum respondit: Nihil, hoc est, peccatum supra omnem modum timeo. Nam, ut nostis, peccatum eruditus est non ens, seu, nihil. Ita unice timeo hoc solum Nihil, seu peccatum, quod à divinâ lege & rectâ ratione difformitas est.

Atque hæc illa est Larunda, quæ filium suum diabolus in cælo quidem peperit, sed non in cælo educavit. Hoc monstrorum omnium prodigiosissimum monstrum reverà solum & summè timendum. Abjiciamus tot vanos & superfluos timores. De fiducia in Deum multa dixi & scripsi, sed nunquam hæcenus satis eam commendare potui. Nil enim æquè Deo placet, quam cum summâ in eum fiducia nos illi totos integerrimè committimus. Tunc autem exercendæ hujus fiducia maxima est occasio, cum animus metu suspensus & fractus plerisque omnes alios advertit pavidos, formidinis plenus; Tunc enim maximus votorum locus, cum spei nullus. Non immeritò Navarchus orâ tempestate prætrepidos illos & effeminatè pavidos objurgat, eisque in os exprobrat: Apparere vos maris & navigationum planè inexpertos: Hi maris mores sunt: mare fugiat, qui procellas adeo formidat. Hæc timidus & metu abjectus occidenda: Nunc animum exere, & ostende, quòd fidus Deo. Tunc plurimum sit animi, cum plurimum est periculi. Et certè, quò magis humana desunt auxilia, hoc magis nitendum est divinis. Corde vanum metum exerce. Lorica nulli telo penetrabilis est, Nil timere, nisi peccatum. Nec enim ullum in Orbe malum est, nisi solum peccatum, è quo mala omnia nascuntur. Tobias est sanctus, non jam septem maritos Saræ subitâ morte oppressos, nihilominus velut omnis periculi securus hanc ipsam Raguelis filiam, quæ virorum septem interfectrix habebatur, in conjugem sibi animosissimè depoposcit. Comiti suo credidit ad istam sese petitionem animanti. Ita nec jugulantem diabolus, nec improvisum fatum, sed solum timuit peccatum. Animus Tobie in rebus cæcroti qui formidolosissimis impavidus. Pellamus igitur vanum timorem, & quòd vir ille sanctus maximo subsidio habuit, Nihil, hoc est, unum atque unicum peccatum timeamus. Sapientia clamat: *Qui me audierit, absque terro requiescet, & abundantia perfructur, timore malorum suble-*

to. *Engit impius nemine persequente, justus autem quasi leo, confidens absque terro erit.* Quod Siracides confirmans: *Qui timet Dominum, inquit, nihil trepidabit, & non pavebit, quoniam ipse est spes ejus.* Enimvero cur paveat? si Deus pro illo, quis contra illum?

CAPVT XVIII.

Tobias ab bene agendi occasionem attentissimus.

CUm Raguel ad Tobie petitionem de filiâ ipsi nuptum locandâ cunctaretur annuere, Angelus par-

res suas interponens, animum Raguelis erexit, suasque ne assensum extraheret, sed potius divinam laudaret providentiam, quae sibi generum submisisset tam bonam. Ergo matrimonium contrahitur, matrimoniales tabulae scribuntur, dos filiae desponderetur, dantur sponsalia, nuptiae junguntur.

Quam Deus res humanas mirandis temperat eventibus! Tobias a parente mittitur ut decem argenti talenta apud Gabelum deposita repetat; ille non pecuniam tantum, sed & uxorem omni pecunia longe digniorem domum rexit, feminam oppido prudentem & piam, virtutibus ornata, gemmis omnibus praestabilior. Hanc nactus est, quam non quaesivit, sed ab occasione oblatam accepit. Hinc Raguel divinam providentiam extollens: Non dubito, inquit, quod Deus preces & lacrymas meas in conspectu suo admisit. Et credo, quoniam ideo vos fecit venire ad me, ut ista conjungeretur cognationi vestrae. Ita Deus bene agendi occasionem suppeditat. Apprehendit? Facile ducis capillatam quod vis. Negligis? Mox calva erit, in nullum trahenda commodum. Hic igitur explicandum, quam occasione oblata utendum sedulo.

§. I.

Hesiodus sapienter dixit: Opportunitas in omni re optima. Et Germanorum vetus verbum submoget: Para tibi tibias dum inter falicetum ambulas, in pratis extra non licebit. Occasionis frons comata est, occipit calvum. In sacro Salomonis carmine narratur sponsus de caelo animae dilectae fores adivisse, pulsasse, aditum petivisse. At illa morabatur, & deliberabat, lente moliebatur surgere; & tandem cubitu surrexit. Sed sero nimis, jam recesserat sponsus. Hinc illae dolentis querulae voces: Pessulum ostii mei aperui dilecto meo, at ille declinaverat, atque transferat. O bona filia, dilectus homines promptos & celeres querit, qui non diu deliberent & morentur. Si redierit, vide ut ipsius pulsare, sit tuum aperire, quamprimum adest, arripienda est occasio.

Nauta, et primum secundus & favens Aspirat ventus, mox navim impellentes clamant. Agite nunc sultis, agite, pergamus dum ventus dat operam. Idem in virtutis studio, & in rebus actuosis omnibus observandum. Opportunitas in omni re optima.

Mercatores nec minimum lucelli tempus negligunt, nec enim ignorare possunt, multa modica in acervum denique ingentem excrecere. Rutha egestatis suae non ignara tempus colligendis spicis opportunum studiosissime observavit. Quae quidem re opes magnas feliciter enixa est. Semiramis Assyriorum regina dum caelestis, dum vestitur, dum caput & capillos componitur nuntium non laetum audit, Babylonem defecisse. At illa, ut illico in rem praesentem veniret, passos, turbatosque crines ventis involtandos praebens, omnia moliri & fatagere, nec prius decorem capillorum in ordinem, quam tantam urbem in suam potestatem redegit. Ita demum factiosa urbe composita & alteram crinium partem colligendam dedit. Quocirca statua ejus Babylone posita est illo habitu, quo ad ultionem exigendam celeritate praecipiti tendit.

Parva momenta saepe maximas rerum attulerunt mutationes. Nocuistis differre paratis. Jam tunde ferrum, tunde, tunde, dum cander. Prudenter dixit Romanus orator Tullius: Minimis momentis maxima temporum inclinationes fiunt. Philippus Bosquier e divi Francisci familia vir eruditus asserit, Ernestum Comitem Mansfeldium centum paene annorum senem saepius dicere solitum, quod ab ore dicentis exceperit: Qui tempus expectat, cum tempus habeat, in tempus incidit, quo eum morae poeniteat. Nimirum:

Fonte capillata est, sed post occasio calva.

Occasio actionum anima, & rerum omnium bene gerendarum mater est. In eam rem hortatur regius plal-

Tom. II.

tes: Hodie, si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra. Si hodie, si hac hora sit occasio bene agendi, arripite occasionem. Si hodie, si hac hora dilectus ad fores pulset, quam primum aperite, ne declinet & alio transeat.

§. II.

M. Cato, quod Frontinus memorat, in Hispania brevissimo tempore loca munitissima occupavit complura primis insulibus. Inter quos, qua tandem arte, quibus viribus id effecisset, id unum respondit: Ulus occasione, iter quatruidui, & duo confeci. Eadem usus occasione, ad omnes civitates, quas Romanis subijcere cogitavit, misit litteras, sed ejusdem opinio argumenti, & eodem prorsus tempore tradendas, quibus imperavit, ut lectis litteris, quamprimum moenia solo aequarent; ni parerent, eas vim experturas, & apud Romanos in offensam futuras. Quolibet earum urbium sibi uni id imperatum credidit, ita omnes obtemperarunt, & fecerunt iussa. Quod si spatium decerneret deliberandi, communicatis inter se litteris ac consiliis, facta conspiratione nunquam paruissent. Occasionem capillatam Cato in rem suam traxit.

Sanctissimi quique homines, quam solliciti & industrie omnem bene merendi occasionem vestigarunt, inventam quam accuratè & gnaviter sunt usi. Deatus Paulus Athenis a Stoicis & Epicureis philosophis cinctus rationem poscebat, quam spargeret, doctrina de Resurrectione & Christo. Dum autem in Areopagum duceretur, transeundo vidit aram cum hac inscriptione, Ignoto Deo. Hinc ille occasionem arripiens, & ex tempore struens exordium: Viri Athenienses, inquit, per omnia quasi supersticiosos, vos video, praeteriens enim, & videns simulachra vestra, inveni & aram, in qua scriptum erat: Ignoto Deo. Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis: Deus, qui fecit Mundum, & omnia, quae in eo sunt, hierarchi & terrae cum sit Dominus, non in manufactis templis habitat. Occasio usus pulcherrime veri Numinis cultum instillabat.

Ita Joannes Baptista discipulis eum ad Christi dignitatem evehentibus, causam & occasionem sumpsit, mittendi ad Christum duos de suis, velut legatos, quibus dicendum illud commisit: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus? Noverat eam occasione discipulos suos ad Christum opinari. Ita Christus ipse artificiosissime usus occasione, ad fontem Sichar ex itinere sessus substitit, quod venturam noverat Samaritidem adulteram. Ab ea velut sitibundus viator primulum fontanam petere, deinde sensim aliam sermonem trahere, de Dei donis & aqua viva differere, immortalis vitae desiderium movere, denique ut accersat virum, jubere, & occulta quaque pandere.

Ita mulier victa manus dedit Christo, religionem & mores mutavit. Haud aliter Christus occasione usus Hierosolymis, ad convivia & mensas se vocari passus, subinde etiam invocatus ultro venit ad prandium, quod scribas & phariseos praesceperat venturos. Nempe omnem occasionem quaesivit hos homines alloquendi, erudiendi, ad se trahendi. Venator feras sequitur, non fera venatorem. Oblata occasio, si non repudiatur, lucrum maximi esse solet. Dum vivimus, horis singulis locus nobis datur exercendae virtutis. Curis nostrum dicitur: Tempus oblatum noli praetermittere.

§. III.

Quod Paulus omnium animis inhxum cupiens: Ecce, ait, nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Quanta occasio largienda stipis! Nam, verbo Christi, semper pauperes habemus nobiscum. Hi petiores oblivioni nostrae medentur, rogant, monent, vellicant, urgent & instant: Christus sponsor appromittit, & cautionem praestat, eleemosynas omnes cum ingenti fenore restitueudas.

H h h

quendas;

tuendas: nihilominus cunctamur, & occasione non utimur. Quanta ubique precandi occasio! tot templa, tot aedes sacrae, tot sacella, tot domi recessus & loca sola, tot exhortationes ad precandum, tot bene precantium exempla. Nihilominus occasione non utimur, & tot horas garulis nugis transmittimus. O aurea occasio, ubi transferis, quam eris plumbea! Et quanta occasio jejunandi? moment statim dies, cineralium tempus, Ecclesiae leges, Christi praesens memoria. Quanta porro est occasio patendi pro Christo? Nullius rei vilior est annona quam afflictionis & poenarum. Nusquam deesse potest, quod vexet, torqueat, cruciet. Horis paene omnibus sua heret cruciabilitas. O gemma nunc occasio, quam omne perdis pretium neglecta! Nihilominus tot pretiosissimas negligimus occasiones. *Ecce nunc, ecce tempus acceptabile, & dies salutis. Quae in re duo potissimum expendenda summamur subijcio.*

De occasione duo expendenda:
1. Occasione indoles est, ut fugiat non illico arrepta.

2. Occasione ubi abierit in omnem aeternitatem non redibit.

I. Occasione indoles haec est, ut fugiat non illico arrepta. Occasione enim est punctulum temporis ad ea, quae conducunt vel peragenda, vel providenda opportunum. Qui punctum illud temporis non tangit, procul ab ostio caeli per errorem abit. Idcirco Pittacus est septem Graeciae sapientibus prudenter monuit: *γυῖσθι χρόνον*. Nosce tempus. A momento pendet aeternitas, si ictus iste temporis negligatur, si tantulum offensum, si titubatumque sit, aeternitatis beatitudo intercidit. Serum est in mediis malis cavendi tempus.

II. Haec, & haec, & illa, & ista occasio, quae hac hebdomade, hoc die, hac hora, hoc temporis articulo veniunt, ubi abierit, in omnem aeternitatem non redibit. Alia forsitan, atque alia succedet, sed ea ipsa brevi avolutura. Hanc igitur hebdomadam, hunc diem, hanc horam, hunc ipsum temporis articulum fac tuum, tibi applica, lucrum tuum converte.

Apud inferos summi, ac immensi erit doloris, desperatissima poenitentiae optatissimos dies, tot optimas horas, tot imò menses, tot annos, tot commodissimas occasiones negligisse. Sæpe nimium sunt voces illae: O si vel horulam, o si vel horulam partem! Serum est in mediis flammis dolendi tempus.

Idcirco quisque sibi ipse dicat: Nunc igitur orabo, nunc jejunabo, nunc stipem dabo, nunc adverte, quaeque tolerabo, idque hac die, hac hora. Quid die crastina, quid hebdomade altera, quid sequenti mense, quid anno proximo facturus, quam occasione si habebitur, incertissimum. Sed habeam sanè occasionem, non erit ista, si eam neglexero, sed alia. Utar igitur praesente, occasione hodiernam inutiliter elabi non sinam: quis novit, num securatura sit crastina, vel perendina. Hodie vocem Domini sequar, an eam Cras iterum si auditurus inter futura, ideo inter incerta numerandum. *Ecce nunc tempus acceptabile. Dixi, nunc cepi.*

CAPUT XIX.

Tobias junior orationis crebrae studiosissimus.

In Nito matrimonio, datoque nuptiali epulo, conclave Raguel novis conjugibus habitandum assignavit. Tobias primitus in illud introductus, praecipionem sui comitis mente memoriam cepit revolvere. Ergo jecoris est pisce sumpti partem imposuit prunis, ad arcendum cacodemonem. Hic varie ponuntur quaestiones. 1. An per hepatis fumum expulsi sit daemon. 2. An ulla naturalis huic fumo efficientia sit tribuenda. 3. Possintne alia sensilia, exemplo hujus jecoris adversus daemones parari? 4. Quomodo & quare Asmodæus à Raphaelè sit apprehensus & ligatus? 5. Quo loco, quae de causâ, quamdiu ligatus sit Asmodæus? Sunt, qui ad plura talia exactè respondeant. Aliam hujus rei jam

Nicolaus Serrarius in c. 8. Tobias, mihi p. 79.

A supra mentionem fecimus. * Jam nobis ad ista non vacat. Nec enim faciunt haec bonos, sed doctos. Hic autem cat. rem vite discimus, non scholæ.

Tobias igitur Raguelis filiam, quam in conjugem jam duxerat, illustri pietatis argumento ad preces cohortatus: *Exurge, inquit, & deprecemur Deum hodie, & cras, & secundum cras*. Et ejus rei geminas addit rationes. 1. *Quia his tribus noctibus Deo jungimur*. 2. *Filii quippe sanctorum sumus, & non possimus ita conjungi sicut gentes, quae ignorant Deum. Surgentes autem pariter, instanter orabunt ambo simul*. E tanto precandi studio rectè asserimus: Tobias crebrae orationis studiosissimus. Hic explicandum, quâ ratione quotidie non semel dumtaxat, iterumque, sed saepius orandum.

S. I.

Liceat hinc succinctâ catechesi quaerere: Quoties, mi Christiane, de die oras? num manè ac vespere, num quando dicumbis, aut è mensâ recedis? Quòd si oras, quamdiu? an orationem ut ceremoniam capeffis, an verò ut debitum obsequium perficis? Da veniam, quòd haec interrogem: plerumque ad precandum non perinde atque ad epulandum prompti sumus. Sed aurem jam accommoda. Primum, quòd ad crebriores preces impellexit, est Tobiae cohortatio: *Exurge deprecemur Deum. Surge, oremus, sed animo alacri, prompto, volenti & attento, quique hoc unum, quòd agit, agat seridè*. Rex David Salomonem filium ad templi structuram animans: *Ego, inquit, lignorum & lapidum, ferri, argenti, & auri impendia paravi. Surge igitur, & fac, & eris dominus meus tecum*. Creberrimè opus foret hominem languide precantem his talibus extimulare: *Surge, torporem excute: cum Deo loquendum est: age, quòd agis, & quidquid in te cogitationum, quidquid virium est, in hoc unum impende, ut attentè ores. Quia Deo jungimur, inquit Tobias. Ad intimam cum Deo conjunctionem nobilissimum est adjumentum oratio. Ubi rarè aur perfunctoriè ofatur, mens Deo non conjungitur.*

II. Tempus ipsum tam matutinum, quam vespertinum, tam antemeridianum, quam pomeridianum orationis nos monet. An non æquissimum est, ut homo Christianus tam manè, quam vespere duo haec attentissimè commeditetur. 1. *Peracta est & ista nox. Bonus Deus ad hunc usque diem me pervivere concessit. Quot hominum millia hac ipsâ nocte praeterita transierunt ad plures? Ego etiamnum vivo. Ergo Domino meo, & Deo meo gratias omni jure debitas meminero*. 2. *Jam diem auspicor, quo, nisi me Deus tueatur ac dirigit, periculis & tentationibus plurimis expositus in exitum ruam. Quid enim mali vel dies unica invehere non potest? Perii, nisi dextera Numinis mihi opituletur. Topo igitur animo Deum precabor, ut me ducat, regat, custodiat. Absque divino praesidio nullus sum. Quòd manè nobis, hoc & vespere praestandum, agenda gratia, deprecanda culpa per eum diem commissa, tranquilla nox efflagitanda. Hoc sanè & nobis ipsis & Deo debemus. Pari modo mensa precibus initianda, & inter preces deferenda. Non prius accumbendum, nec ante ab accubitu recedendum, nisi & praemisâ & subijunctâ oratione. Tam praandii, quam cenae, omnisque refectionis exordium, & epilogus sit oratio. Verùm eò prolapsi sunt mores, ut multi Christianorum erubescant ad mensam stare, ac precari. Nimirum id officii pueris & puellis relinquant. Interim ipsi circumspiciunt, fabulantur, garrunt. Pudet agere Christianum. Hem veterundiam prorsus stolidam & impiam! Omnes mendicabula sumus; omnibus ad Magni Regis ostium mendicanda est sportula. Hic nemo Rex, nemo Imperator eximius; nemo non succlamare cogitur: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*. Quòd si nescio quam opulentiam jacitare placeat, si elemosynas petere, datis gratias*